REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiune Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lessner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Golberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-korut).
Prețul inserțiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXXI.

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Dumineca 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 205. Brașov, Joi 18 Septemvrie (1 Octomvrie). 1908.

Călătoriile d-lui de Isvolsky.

In decursul verei aceșteia întâlnirile monarchilor și ale miniștrilor lor s'au ținut lanț. Dintre călătorii diplomați cel mai neobosit a fost de astădată ministrul de externe al Rusiei d-l de Isvolsky. Acesta continuă excursiunile și vizitele sale. De curând a avut o întâlnire cu secretarul de stat german de Schoen, iar acum se află in Desio (Italia) ca oaspe al ministrului de externe italian Tittoni. Se spune că Isvolsky vrea să viziteze și pe regele Italiei la Racconigi și că va fi condus aici și prezentat regelui de d-l Tittoni.

D-l Isvolsky are, după cum se afirmă și o misiune specială, de a esprima adecă regelui Italiei regretele împăratului Nicolae II că până acuma acesta n'a fost în pozițiune de a face curții italiene vizita sa, ce de mult i-o datorește, și să-i anunțe, că în primăvara viitoare Țarul va face o călătorie mai lungă și cu acea ocaziune va merge și la Roma. Ținta principală a întâlnirilor și convorbirilor sale diplomatice și acum a vizitei ce o face lui Tittoni au fost și rămân însă schimbările din Turcia, cari, se poate zice, pe neașteptate au cam tras o dungă peste calculele și planurile Rusiei și a celorlalte mari puteri în ce privește mersul și dezvoltarea cestiunei orientale.

In urma întâlnirei Țarului cu regele Eduard al Angliei la Reval, toate erau pregătite pentru o nouă campanie diplomatică în peninsula balcanică, când eată că deodată, tocmai în urma acelei întâlniri, junii Turci au răsturnat prin mișcarea lor puternică sistemul vechiu și șubred de guvernare turcesc și au plântat la Bosfor steagul constituțiunei. Faptul acesta, în sine așa de firesc și îndreptățit, le-a cauzat diplomaților marea bătaie de cap, care îi îndeamnă a se sfătui între ei cu atâta serioasă perseveranță.

Nu de mult d-l de Isvolsky a avut lungi conferențe cu ministrul de externe al monarchiei noastre br. de Aehreuthal, cu care este vechiu prietin și cu care, se zice, au contribuit împreună la stabilirea faimoasei înțelegeri ruso-austriace dela 1897, care își alesese ca scop de a se susținea în unire *status quo* în peninsula balcanică. Pe baza acestei înțelegeri au dus-o până acum liniștit, desfășurând cunoscuta acțiune comună de reformă în Macedonia. Constituția în Turcia însă schimbă situația și acum diplomații celor două puteri au mai mult grija Turciei, decât a Macedoniei și nu mai încetează de a se întreba ce va fi cu acea constituție și ce se facă și să intreprindă pentru cazul când junii Turci n'ar putea-o duce la un bun capăt cu acțiunea lor de reformă în întreg imperiul pe baze liberale constituționale?

Se crede și se susține în cercurile politice ale monarhiei noastre că br. Aehrenthal ar fi ajuns cu d-l de Isvolsky la o deplină înțelegere, că le-ar fi succes a stabili un program comun pentru viitor și că ambii voiesc să tragă și pe Italia în cercul înțelegerii lor. Deci oficiul nostru de externe nu s'așteaptă la nici o surprisă în urma convorbirei între Isvolsky și Tittoni.

Poate fi așa. Dar nu trebue să trecem cu vederea agitația ce o face acuma pressa engleză nu numai în contra Germaniei, ci și a Austro-Ungariei pe tema că tot ce se petrece azi în Bulgaria, și ce a dat naștere chiar temerei unui conflict eventual bulgaro-turcesc, nu ar fi decât rezultatul 'intrigelor guvernului german și austro-ungar.

Punând în paralelă atitudinea foilor engleze cu aceea a foilor rusești, cari la rândul lor asemenea au în prepus pe Austria că vrea să anecteze Bosnia și că favorizează planurile de independență bulgare — putem ajunge la un rezultat, care nu prea pledează pentru deplina siguranță față de planurile ce le poartă cu sine d-l Isvolsky.

Adunare poporală în Sebeșul-săsesc. Primim spre publicare următorul convocător: Subscrișii convocăm pe *4 Octomvrie* st. n. pe Românii cercului electoral Sebeșul-săsesc la o *mare adunare poporală* în orașul Sebeșul-săsesc. Adunarea se va ținea în piața mică la oarele $1^1/_2$ d. a. cu următorul program: 1. Constituirea adunărei. 2. Vorbiri în causa votului universal. 3. Propuneri. 4. Conclusele adunărei în această causă. *Sebeșul-săsesc*, la 27 Septemvrie 1908. Ioan *Bojiția* advocat, Dr. Nicolae *Lazar* advocat, Dr. Dionisie *Moldovan* advocat, Dr. George *Macelar* advocat, Dr. Nicolae *Schiau* advocat.

Ministrul Apponyi a avut eri la amiazi o audiență la Majestatea Sa, căruia i-a raportat asupra afacerilor resortului de culte și instrucțiune publică. Se asigură că cu aceasta ocaziune a raportat Monarhului și asupra autonomiei catolice.

Cum a ajuns la lumina zilei marele secret? Aceasta, scrie *„Az Ujság“*, e azi cestiunea momentului. »Noi nu părtinim păcatul și dacă s'a întâmplat o indiscrețiune culpabilă, (dându-se la lumină proiectul de reformă al lui Andrassy) să-și ia pedeapsa cel ce a comis'o. Dar totuși e straniu, că rezolvarea celei mai mari cestiuni publice naționale, despre care de mult cu adevărată iritațiune se discută în public, este în ce privește esența ei încă și în ora a douăsprezecea un așa mare secret de stat, *încât nu ministrului responzabil, ci numai necunoscutului hoț de acte îi poate mulțumi țara, dacă în cele din urmă a ajuns a ști*: despre ce discută în realitate.

Despre furtul actelor relative la reforma electorală se telegrafiază din Budapesta, că cercetarea polițienească a constatat, că actele au fost furate probabil de un lucrător din tipografia și litografia Georg Karolyi. Directorul oficiului central statistic Iuliu de Varga a comunicat unui colaborator al ziarului »Nap« următoarele: »La ordinul ministrului de interne am compus mai multe tabele alăturate legei electorale. Una din aceste tabele — care acum e cunoscută publicului — am predat'o tipografiei Karolyi spre a o litografia în 20 de exemplare. Tabela originală fu preparată la noi cu cerneală chemică și de pe acest original s'au luat cele 20 de exemplare litografiate. Proprietarul tipografiei Karolyi a garantat, că se va păstra discrețiunea cea mai desăvârșită. A promis că va fi prezent la litografiarea tabelei și spuse, că lucrul acesta va face să se execute de un lucrător care nu știe ungurește. Originalul și cele 20 exemplare comandate le-am primit. Dar se vede că exemplare s'au făcut mai multe și unul din ele a ajuns în mânile redacțiunei foaiei socialiste »Népszava«. S'a dovedit că personalul oficiului statistic nu poartă nici o vină pentru aceasta indiscrețiune.

Din Budapesta.

— 28 Sept. n. 1908.

— Majestatea Sa și drepturile poporului — Profesorul Alexie Viciu la Saluzinszky. — Intrebați mintea sănătoasă. — Tisza Pista și votul universal. — Informatorii străinătății.

— Foile au fost adus știrea, că deputatul independist Iuliu Muzsa ar fi zis într'o convorbire ce a avut-o cu Andrassy în culoarele dietei, în cestiunea votului universal, că »socialiștii trebue sdrobiți«. Acum vine Muzsa și desminte categoric, zicând între altele: »Asta cu atât mai puțin am putut-o zice, fiind-că sunt aderent al principiului, că dacă Regele vrea să deie drepturi poporului, atunci reprezentanții poporului numai lărgi pot cadrele prevăzute de Rege, nu strâmta«.

Pe semne mai are și câte-un deputat independist câte-un moment lucid, care însă îndată se 'ntunecă prin disciplina de partid.

— Un fapt, care va trebui însemnat cu roșu în calendarul statului unitar: Duminecă în 20 profesorul din Blaj Alexie Viciu (în calendar se va scrie Vics) a călătorit gratuit până la Pesta, unde a fost primit în audiență specială de Saluzinszky.

— In urma interpelației lui Vlad s'a iscat dispută între deosebitele foi asupra temei, că oare Majestatea Sa în pactul încheiat cu guvernul din coaliție a pretins ca legea despre dreptul de alegere să fie pusă pe bazele celei proiectate de Kristoffy, ori numai atâta, că numărul alegătorilor să nu fie mai mic decât l'a plănuit Kristoffy?

Ei, ce mai atâta hărțuială? Ce-a voit Majestatea Sa cu reforma electorală? A voit ca parlamentul de azi, care nu reprezentă de fapt decât o fracțiune a poporațiunei, să fie înlocuit cu unul, care să reprezinte cât mai fidel voința popoarelor acestei țări.

La ideia asta ar ajunge de sigur și presa maghiară, dacă ar avea intențiuni bune și cinstite. Dacă...

— Ziarul »Az Ujsag«, care se mai zice și al lui Tisza, a scris într'un număr

---

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

In Cluj — la proces.

»Lungu-i drumul Clujului« — așa zice graiul poporului, dar noi trebue să schimbăm cântecul așa: »Greu îi drumul Clujului«.... E greu drumul și-i greu Clujul pentru ziaristica noastră »agitatorică«, cum se numesc procurorii.

E greu.... pleci seara la 5 din Sibiiu, la 11 ești culcat în un hotel din Cluj, a doua zi la pertractare, cu floricele de grațiozitate din partea procurorului, apoi sara pleci spre casă, ducând în spate câteva luni de temniță și mergi mai sărac cu câteva sutișoare.

Săptămâna trecută am făcut acest drum. Am plecat Miercuri, ca a doua zi dimineața să facem cunoștință reciprocă, eu și procurorul și să cunosc și pe domnii jurați.

Joi dimineața ne prezentăm, eu și apărătorul la tribunal, anunțând că sunt față.

Ni-se spune, că pertractarea s'a amânat pe după prânz, având înainte de amiazi a se sfârși o altă cauză de eri. Era, mi-se pare un caz de omor....

Iată deci, că am la dispoziție o jumătate de zi, spre a putea vizita pe prieteni și a cutriera stradele ungurescului oraș.

Era zi de târg, pe strade lume multă, văzându-și de daraveri. Numai eu umblam fără țintă hotărâtă. Afară de un prieten doi, ce să mai cercetezi în acest oraș strein?

Incepeam a mă plictisi, când pe la 10 și jumătate îmi vine în minte *casa lui Iancu*. In câteva minute stau în fața ei.

Casa lui Iancu? vor întreba unii. Doar casa lui Iancu e în Vidra, colo departe în creerii munților și nu în Cluj.

Așa e... dar Iancu al nostru a avut și în Cluj o casă. N'a fost, ce e drept proprietatea lui, dar și-a avut locuința în ea, cât timp și-a făcut studiile iuridice în Cluj. E totuși casa lui, unde și-a petrecut o parte din anii tinereței.

In strada Turzii, azi numită strada Petőfi, la nr. 17 se află o casă veche, dar zidită solid și frumoasă, așa că nu o prea întrec casele moderne, ce se ridică alături. Pe la 1848 de sigur va fi fost una din cele mai frumoase zidiri ale Clujului. Aceasta e casa lui Iancu. E cu un cat și cu ferestrile în fața soarelui. Intrarea se face pe la mijloc pe o poartă mare, înfundată și cu boltitură. La stânga și la dreapta porții sunt de ambele laturi trei odăi, cu câte 5 ferestri. De-asupra la cat numărul ferestrilor e de 11, cu una mai mult, ca în parter, cu fereastra de-asupra porții.

Intru în curte și întreb de proprietar. O servitoare mă conduce în locuința dânsului. E numai doamna acasă. O întreb unele și altele despre casă. Imi spune, că e casă veche, dar bună și solidă. Imi mai spune, că pe bărbatul ei îl cheamă Erkedi Sándor. Acesta e acum proprietarul. Doamna face menagiul pentru universitari. Unii din ei țin în chirie odăile de jos.

— Și dacă e permis să întreb, îmi zice doamna Erkedi, pentru ce te interesezi de casa noastră?

— Mă interesez, fiind-că *în casa aceasta a șezut odinioară Iancu*, prin anii *1844—45*, când era iurist în Cluj. Ședea el și cu mai mulți colegi, tot iuriști.

— Se poate, *dar eu nu l'am cunoscut*, îmi reflectează doamna cu naivitate, de altcum noi nu avem de mult casa, abia de vre-o doi ani. Acum asemenea locuesc aici iuriști, noi le facem menagiul și ne merge bine...

Am terminat conversația. Ies și mai privesc din stradă vechea casă. Iancu avea închiriat întreg parterul, de ambele laturi ale porții. In stânga dela ieșire erau odăile lui, în odăile din dreapta pusese tot paturi, mese și scaune. Făcuse un fel de internat gratuit pentru colegii săi lipsiți de mijloace. Iți duceai o saltea și un țol (plapoma era prea mare lux pe acele timpuri) și puteai sta cu lunile în casa lui Iancu. Tatăl meu, Simeon Pop Moldovan, de la care știu toate acestea, asemenea a beneficiat de casa lui Iancu în două rânduri, în timpul când a făcut dreptul la academia din Cluj, prin anii 1844—5.

— Erau frumoase acele vremuri, îmi spunea răposatul meu tată, deși eram puțini Români la academia din Cluj, încât ne puteai număra pe degete. Dar duceam o viață românească frumoasă și centrul acestei vieți era Iancu, la convenirile noastre în cafeneaua Tivoli, acasă la el și pretutindenea.

La praznice mari, când nu mergea acasă în munții lui, serbam zilele împreună cu el și atunci Iancu de obiceiu chema lăutari și-i punea sub poarta boltită să cânte, lăsând ușile deschise.

Iancu era om așezat și de omenie și cu noi studenții de român făcea mult bine....

De aceste îmi spunea tatăl meu. Și vechea casă a fost martoră la aceste scene.

un articol de fond, în care se răfuieşte cu coaliţia, că de ce umblă cu mâţa 'n sac în chestia reformei electorale. In numărul cel mai nou iată că se pomeneşte c'o scrisoare dela *Tisza Pista.***)

Foile guvernamentale (zi: plătite) sunt pline de osanale la adresa autorului acestei scrisori, care când e vorba de naţiune, îşi ştie stăpâni aşa de tare mânia faţă de aceia, cari l'au trântit cu aşa ruşine.

Noi însă, cari nu numai nu suntem plătiţi, ci plătim noi pentru convingerile noastre, judecăm altfel:

Vine Piştuka şi-i dă mână de ajutor lui Gyuluka — cum s'a mai întâmplat asta în decursul istoriei — pentru a împiedeca realizarea planului isvorit din »iluziile atât de nobile, dar atât de fatale«.*)

Ah, Pistuka şi Gyuluka, nu veţi scăpa de fatalitatea evoluţiei în istorie...

— Şi pe când Pistuka şi Gyuluka, corespondează, aducând argumente mincinoase pentru sprijinirea unei cauze compromise, Joszli umblă prin străinătate căutând să înduplece lumea să creadă că în Ungaria nu-s lucrurile aşa cum sunt.

In genere reprezentanţii »naţiunii« fac o propagandă foarte agilă prin străinătate, şi dacă n'ar fi pe partea noastră adevărul, atunci noi, dată fiind inerţia şi sărăcia noastră, n'am mai afla nici un apărător.

Contele Iosif Mailath, deputat, a scris mai anii trecuţi prin foile, engleze mai »uşor de căpătat« nişte articole despre chestiunea naţionalităţilor în Ungaria, relaţiunea cu Austria şi cu Croaţii.

In vederea conferinţei interparlamentare din Berlin a plătit în grabă cutărui Saluzinsky ori Alexics de i-a tradus în nemţeşte şi i-a publicat într'o broşură sub titlul »*Hungaricae res*«.

Cartea e împărţită în 3 părţi: I. Despre Naţionalităţi; II. Despre relaţiunea de drept cu Austria şi III. Despre relaţiunea cu Croaţia.

Noi să vedem de astădată numai partea I. Aici întâlnim tot minciunile vechi, că adecă străinătatea n'ar fi bine informată din cauza, că pentru informarea străinătăţii nu se face destul din loc competent, ci lucră mai mult »agitatorii«. Dacă ceteşti aceasta broşură şi-ţi ia-i în gând să afli argumentele cardinale, şi vezi că cel mai cardinal argument al acestui informator este, că precum în Ungaria nu s'ar suferi să se amestece oameni nechemaţi în afacerile unui stat străin, aşa nici alte state să n'o sufere asta, — atunci îţi vin în minte suferinţele, pe cari au avut să le sufere popoarele în decursul secolilor din cauza diplomaţiei rafinate şi a alianţelor »sfinte«, triple şi nesfinte.

Apoi înaltul conte vine cu argumentul argumentelor false: cu irredentismul: că adecă noi nu ne luptăm împotriva subjugării economice, ci pentru dărăburirea Ungariei.

**)Despre scrisoarea aceasta s'a raportat pe larg în numărul penultim al „Gazetei". — Red.

*) Cuvintele aceste sunt citate din scrisoarea mai sus amintită a lui Stefan Tisza unde se zice: ...Ori ce Maghiar, care-şi iubeşte patria, trebue să se roage ca acel pas impus de Coroană guvernului *pe baza unor iluzii atât de nobile, dar atât de fatale (!)* (adecă întroducerea votului universal) să fie încunjurat de cât mai multe garanţe"... Red.

De ce mai vine cu aceasta aserţiune, pentru a cărei dovedire nici când nici un argument valabil nu s'a putut aduce? Iată de ce: cartea e scrisă în nemţeşte şi s'a distribuit în capitala acelui stat, al cărui guvern, seducând opinia publică, a făurit c'o mică majoritate legi, cari asupresc pe Poloni. Principalul argument, al asupritorilor Polonilor a fost tot irredentismul. Folosind acum acelaşi argument nobilul conte crede că va putea motiva şi câştiga şi el pentru politica de asuprire opinia germană.

Şi acum voi toţi, câţi cunoaşteţi evoluţia configuraţiunii etnice a patriei noastre, cumpăniţi şi valoarea argumentului, cu care vrea contele Mailath să dovedească, cumcă la noi nici vorbă nu este de maghiarizare. El zice: nici nu poate fi vorba că în Ungaria se maghiarisează, când chiar şi în jurul Budapestei sunt ţinuturi întregi de străini, iar la periferie maghiarimea pierde într'una.

Un lucru caracterisează în de-ajuns aceasta carte: Dupăce cartea aminteşte cazul cu Polonii, se plânge, că de ce tocmai Germanii cad pradă informaţiunilor naţionaliste, când doar Germanii şi Maghiarii sunt avizati unul la altul în luptă cu slavismul. Va să zică totuşi este analogie între acţiunea de desnaţionalizare de colo şi de aici, numai cât altă putere este acolo (şi totuşi nu vor »isprăvi« nimic) şi alta la noi. Es lebe diese nette »*Assimilationswaffenbrüderschaft*«...

Votul universal şi moştenitorul tronului. In cercurile politice din Budapesta circulează svonul, că contele I. Zichy se va prezenta cât de curând iarăşi înaintea moştenitorului tronului în legătură cu proiectul de reformă electorală al lui Andrássy. Unii, în special acei cari stau aproape de guvern, cred, că Zichy va lucra în favorul intenţiunilor guvernului actual. Lucrul acesta — spune »Az Ujság« — abia va putea fi, deoarece e secret public, că arhiducele Francisc Ferdinand *este aderentul votului universal secret şi egal* şi, ce e mai mult, dânsul nu se amestecă, cel puţin de prezent, în politică.

Nunţiul la primatele Vaszary. Eri nunţiul papal din Viena *Granito de Belmonte* însoţit de secretarul său Msgr. Rossi a făcut o vizită primatelui Vaszary, care a durat o jumătate de oră. Se crede că înalţii prelaţi au convorbit asupra autonomiei catolicilor în Ungaria şi a regulării congruei şi se mai crede că în convorbirea lor a fost atins şi decretul papal »Ne temere«.

Criza în Boemia.

Cele două şedinţe de Vineri ale dietei boeme s'au încheiat în urma obstrucţiunei deputaţilor germani în mijlocul unei extraordinare iritaţiuni. In şedinţa de seară procedându-se la o votare nominală asupra unei propuneri, deputaţii germani au părăsit sala, ear după votare întorcându-se au făcut sgomot şi n'au lăsat să vorbească pe cei, cărora le da cuvântul preşedintele, mareşalul ţării Ferd. Lobkowitz, susţiind că a procedat contra regulamentului. Germanii începură să strige, să fluere, să lovească cu capacele dela pupitre. Era un sgomot infernal. Deputatul pangerman Wolf striga: »Intr'o şedinţă ilegală nu poate nimeni vorbi«. Cehii le strigau: »Asta-i cultura voastră? Să vă fie rusine.« De-odată răsună de pe băncile deputaţilor germani cântecul „*Wacht am Rhein*", din care au cântat trei strofe. Cehii tineri strigau: »Asta-i lealitatea voastră! Acum să meargă o deputaţie la împăratul Wilhelm!« şi altele.

După-ce s'a repeţit ultima strofă din »Wacht am Rhein« preşedintele, prinţul Lobkowitz, zise: Incheiu şedinţa, deoarece nu putem suferi, ca în sala şedinţelor dietei să se cânte »Wacht am Rhein«. Viitoarea şedinţă o conchem pe Miercuri la 11 oare a. m.

Aşadar astăzi s'a ţinut iarăş şedinţă şi deoarece în cele 4 zile din urmă guvernului nu i-a succes să găsească un mijloc de-a împăca şi linişti lucrurile, fiind-că Germanii de-oparte şi Cehii de altă parte persistă în atitudinea lor, e aproape sigur că se va continua şi astăzi obstrucţiunea.

Soluţiunea devine dar tot mai critică, fiindcă în asemeni împrejurări va trebui închisă dieta boemă, iar aceasta va avea negreşit urmări şi în ce priveşte mersul trebilor în »Reichsrath« şi în genere poate aduce cu sine o sguduire a sistemului actual de guvernare. Cehii au protestat îndată după şedinţa de Vineri a dietei în contra demonstraţiei cu cântarea imnului german-naţional „Wacht am Rhein«. Deputaţii cehi s'au plâns guvernorului contele Cuodenhove asupra atitudinei »neleale« a Germanilor. Acum numai vor să ştie de nici o concesiune si le impută mereu această atitudine. Guvernul şi-a esprimat indignarea sa asupra acestei demonstraţii germane antipatriotice tocmai în anul jubilar. S'a plâns mai ales, că chiar şi representanţii partidelor moderate germane au cântat împreună cu ceilalţi acel imn. Marii proprietari conservatori au hotărât, ca în şedinţa de astăzi a dietei să facă o manifestare de lealitate şi indignare asupra obstrucţiunei Germanilor, desemnând ca vorbitor pe George Lobkowitz, fostul mareşal al ţării.

Germanii în ziua când au hotărât să facă obctrucţiune au adresat un *manifest* către poporul german în Boemia, în care au cerut dela el să-i urmeze cu credinţă. »Suntem siguri«, zise unul din deputaţii radicali boemi către un ziarist, »că poporul ne va urma, şi că astfel vom putea rezista până la estrem«.

Puterea pressei.

„*L'Independance Roumaine*" de Sâmbătă publică în fruntea sa un articol asupra presei, în care face in legătură cu congresul internaţional al pressei următoarele contemplări:

»Cu elocvenţa sa comunicativă d-l de Bülow a definit rolul ziariştilor. Ei trebue să fie patrioţi, apărători ai ideii justiţiei, apostoli ai apropierii popoarelor.

»De altfel cel ce zice pressă zice tot. In zilele noastre, fie vorba de politică sau de arta de a cultiva cartofi, toate ideile şi toate industriile găsesc expresiunea lor într'o foaie mai mult sau mai puţin specială. Jurnalele sunt sindicatele activităţii.

»Puterea lor e mai absolută, decât a fost vre'o dată aceea a unui Soare-rege. Şi ceeace e nobil în opera lor este, că sunt chemate a tămădui ele singure escesele lor, a se amenda însele încetişor. Ele manuează o lance a lui Achille, care vindecă, şi poate singură să vindece ranele ce le face. Inzădar caută unii să reducă pressa la tăcere. Când ea e obligată de a tăcea într'o ţară, pressa din alte ţări vorbeşte pentru aceia, cari tac şi face mai multă larmă în lumea întreagă pentru anumite idei pe cari se încearcă să le sugrume în unele ţinuturi«..

»Astfel vă întreb, ce pot câştiga ocârmuitorii maghiari contra timidei publicităţi, pe care ziarele de peste munţi o fac asupra actelor lor deplorabile, când lovesc cu amende şi cu închisoare in jurnalişti? La faptele ce le incriminează, ei adaug faptele lor proprii şi răsunetul universal e cu mult mai considerabil, decât acela al câtorva articole publicate într'o limbă mai puţin răspândită. Să găseşte apoi un Björnstjerne Björnson şi se găsesc jurnale, cari să culeagă protestările sale; se constitue un tribunal de ziare, cum se întâmplă în acest moment la Berlin »spre a asculta rechiz toriul oprimaţilor«. Şi ce diferit e sgomotul ce'l produce aceasta în lume, de acela ce'l poate produce de pildă un ziar ca »*Gazeta Transilvaniei*«? (Aluziune la procesul de pressă şi la condamnarea »Gazetei« din cauza scrisorii lui Björnson. — Red. »Gaz.«)

»Pressa e supusă regulelor sufragiului universal, fiecare îşi poate exprima avizul său, sunt deci jurnale bune şi rele!... Aşa în ţara aceasta a României, unde pressa e libere până la licenţă, unde singura jurisdicţiune, ce se încearcă a i-se opune câte odată timid, juriul, achită invariabil. Ce diferinţă între nivelul pressei noastre de azi şi acela de acum 30 de ani! Cât de mult s'a atenuat tonul mijlociu al trivialităţilor! Câte ziare cu bună ţinută sunt mai bine primite ca în trecut«...

»L'Ind. Roum.« spune apoi că reputaţiunea ziariştilor din România tinde a deveni tot mai bună. Se începe a se face selecţia capacităţilor în România şi nu mai e de ajuns de a te numi ziarist pentru a fi ziarist. Tocmai aşa precum cineva nu se poate proclama inginer şi architect cu propria sa autoritate. La acest rezultat va contribui în mod norocos şi participarea sindicatului ziariştilor Români la congresul pressei din Berlin, care va avea partea sa de influinţă«...

Alegerile în Turcia. Rezultatul, lucrărei premergătoare a comisiunei electorale, cu reşedinţa la primăria din Salonic, este următorul: Cazaua Salonicului este împărţită în trei părţi administrative: 1) Oraşul Salonic, 2) Nahiea Vardarului şi 3) Nahiea Calamariei. După recensământul făcut, în oraşul Salonic sunt 38200 bărbaţi, Nahiea Vardarului 12761 şi în Calamaria 9514, aşa că în total sunt 60475 bărbaţi. Cei 38200 din Salonic dau 18405 alegători de primul grad; Nahiea Vardarului 5012, iar Calamarie 2630, în total 26046 alegători, cari vor fi chemaţi să aleagă 52 alegători de gr. al II-lea. Din întregul Sangiac al Salonicului se vor alege 6 viitori deputaţi, din Sangiacul Drama 2, şi din Sangiacul Seresului, 4; în total 12 deputaţi.

Dela fraţii Slovaci.

Adunări poporale oprite. — Dările de samă ale deputaţilor Hodzsa şi Ivanca.

Partidul naţional slovac a convocat pe Dumineca trecută mai multe adunări poporale, pentru a protesta în contra votului plural. Cea mai mare parte din aceste adunări au fost însă oprite de către autorităţile locale pe motive ridicole şi trase de păr. Astfel au fost oprite adunările convocate în trei comune din comitatul Zolyom, apoi adunările din localităţile Szenicze, Verbo, Miava şi Rosenberg.

In urma acestor oprelişti ilegale fruntaşii slovaci au renunţat la ţinerea adunărilor, în schimb însă au adresat telegrame cancelariei cabinetului Maj. Sale, aducând la cunoştinţa Maj. Sale procederea dujmănoasă şi ilegală a autorităţilor administrative locale şi cerând Maj. Sale să împedece falsificarea intenţionată a votului universal, secret şi egal, prin dreptul plural şi prin arondarea meşteşugită a cercurilor.

*

Deputatul Milan *Hodzsa* şi-a ţinut Duminecă în Begecse darea de samă în faţa alegătorilor săi, atăcând cu violenţă guvernul şi îndeosebi pe ministrul Andrassy pe tema *votului plural.* »Guvernul — a zis Hodzsa, — vrea să sugereze impresia, că deabea se află în ţară dujmani ai votului plural şi pentru aceea opreşte sau împiedecă cu putere acele adunări, în cari mii de oameni vreau să protesteze contra votului plural... In cazul când contele Andrassy ar voi să se sustragă dela împlinirea promisiunei guvernului de-a întroduce votul universal adevărat, va fi înevitabilă crisa guvernului eventual chiar o crisă parlamentară, fiindcă Coroana nu poate să gireze cambiile lui Andrassy şi soţii«.

De încheiere Hodzsa a adus la cunoştinţa alegătorilor săi, că pentru dobândirea votului universal nefalsificat partidul naţionalist dietal va întra în coaliţie cu toate acele partide, care doresc serios votul universal curat şi egal. Din adunare s'a trimes Maj. Sale o telegramă în sensul mai sus indicat.

*

Tot Duminecă şi-a ţinut darea de samă în Bazin şi dep. Milan *Ivanka.* Au luat parte la 5000 oameni, între cari şi numeroşi socialişti. Adunarea a votat o resoluţiune, în care se protestează contra votului plural şi în contra împărţirii artificiale a cercurilor electorale. In sensul acesta s'a trimis o telegramă şi Maj. Sale. In această adunare dep. Ivanca şi-a luat totodată şi rămas bun dela alegătorii săi, fiind condamnat la un an închisoare de stat şi a designat ca urmaş al său pe naţionalistul Dr. Iuliu Marcovici. Adunarea a mai aprobat înfiinţarea unei contra-coaliţiuni pentru combaterea votului plural.

Ea a găzduit un suflet atât de ideal şi nobil, cum a fost al lui Iancu.

Mă pierd în vraja vremilor apuse, în zarea timpului depărtat şi uit pe un moment ticăloşiile prezentului....

Dar iată vremea trece şi până la prânz mai am să cercetez un prieten, care îşi ispăşeşte în temniţa din Farkas-utcza »păcatele de agitator«. Este *Aurel Domşa*, dela »Unirea«.

Plec. Dela casa lui Iancu, haid' la temniţă. Cunosc bine obiceiurile temniţei, căci am mai cercetat şi pe alţii de-ai noştri zăvoriţi aici. Trag clopoţelul, uşa se deschide şi sunt condus la directorul temniţei. Ii spui scopul venirii. El îmi zice, că trebuie să am permisiunea dela procuror. La rugarea mea, cere permisiunea dânsul pe cale telefonică şi mi-se arată odaia amicului Domşa. Il găsesc sănătos şi bine dispus. Are o odaie sănătoasă, în faţa soarelui şi dinainte cu un coridor. In odaia aceasta a stat pe vremuri *Septimiu Albini*, iar mai de curând nepotul meu, *Vasile E. Moldovan*, acum pribeag în America.

Povestim diferite lucruri. Dânsul îmi spune, că are tratament bun, căci directorul e om aspru şi punctual, dar foarte cinstit şi cum se cade. Domşa e vesel, că în câteva zile i-se împlineşte sorocul şi scapă de temniţă.

— Tu scapi, dar mie acum îmi vine rândul — îi zisei la despărţire. Poate să-ţi fiu urmaş în acest locaş..

După prânz e la ordinea zilei pertractarea. Nimic nou, nimic deosebit Acelaş rechizitor al procurorului, ca la toate procesele noastre, cu învinuiri nedrepte şi umflate. Acelaş verdict de osândire. Cu multele formalităţi vremea trece şi pe când răsună sentinţa tribunalului sunt oarele 6. Abia am timp să fac depeşele necesare şi să scriu la ai mei, apoi să plec la gară.

Sunt nouă oare, când suntem eşiţi din gara Clujului. Din cupeul vecin se aude sunetul duios al unui fluier. Un Român îşi varsă durerea sufletului în o dragă doină de pe Târnave. Lampele electrice ale Clujului licăresc tot mai departe. Deodată zarea nu li-se mai vede, am întrat între dealuri, Clujul a dispărut din vedere...

Hei Clujule, Clujule, să-ţi spun ce a zis despre tine Iancu în un moment lucid al vieţei sale desnădăjduite de pe plaiurile Zarandului? Dar nu, nu spun acum nimic, ca să nu dau iarăş faţă cu procurorul...

Silvestru Moldovan.

Câte voturi româneşti avem în comitatele bănăţene şi ardelene.

(Fine).

In comitatul Făgăraşului din 534 alegători cu 3 voturi sunt *47·7%* Români, dintre 2382 alegători cu 2 voturi *78·4%* Români, dintre 9302 alegători cu 1 vot *91·4%* şi din 10.597 analfabeţi *94·2%* Români. Din totalul voturilor de 16.727 Românii dispun de *81·7%*.

In comitatul Hunedoarei dintre 1842 alegători cu 3 v. sunt *31·3* R., dintre 6941 alegători cu 2 v. sunt *39·6%* R., dintre 12.056 aleg. cu 1 v. sunt *67·6%* R, dintre 57.291 analfabeţi sunt *96%* R. Din totalul voturilor de 37.200 Românii dispun de *56·2%*.

In comitatul Târnavei-mici dintre 670 aleg. cu 3 v. sunt *22·4%* R., dintre 3029 aleg. cu 2 v. sunt *18%* R., dintre 7141 aleg. cu 1 v sunt *25·5%* R. şi dintre 14.695 analfabeţi sunt *68·4%* R. Din totalitatea voturilor de 16.681 Românii dispun de *26·2%*.

In comitatul Cluj din 914 aleg. cu 3 v. sunt *25·8%* R., dintre 3316 aleg. cu 2 v. sunt *26·4%* R., din 8943 aleg. cu 1 v. sunt *36·7%* R., dintre 37,041 analfabeţi sunt *80·1%* R. Din totalul voturilor de 22.026 Românii dispun de *39·6%*.

In comitatul Murăş-Turda din 886 aleg. cu 3 v. sunt *16·5%* R., dintre 4566 aleg. cu 2 v. sunt *11·7%* R., dintre 14.642 aleg. cu 1 v. *17·5%* şi din 22.006 analfabeţi sunt *57·3%* R. Din totalitatea voturilor de 28·635 Românii dispun de *18·6%*

In comitatul Târnavei-mari din 1079 aleg. cu 3 v. sunt *13·2%* R., dintre 6911 aleg. cu 2 v. sunt *12·9%*, din 14.771 aleg. su 1 v. sunt *31·1%* R. şi din 12.871 analfabeţi sunt *67·4%* R. Din totalul voturilor de 33.060 Românii dispun de *23·1%*.

In comitatul Sibiiului din 1779 aleg. cu 3 v. sunt *22·7%* R., dintre 6785 aleg. cu 2 v. sunt *32·4%* R, dintre 15.410 aleg. cu 1 v. sunt *64·7%* R., şi dintre 13.723 analfabeţi sunt *90·4%* R. Din totalul voturilor de 35.570 Românii dispun de 47·2%.

In comitatul Solnoc-Dobâca din 1229 aleg, cu 3 v. sunt *28%* R., din 3742 aleg. cu 2 v. sunt *30·2%* R., din 8111 aleg. cu 1 v. sunt *53%* R., şi din 44,522 analfabeţi sunt *86%* R. Din totalul voturilor de 23.742 Românii dispun de 48·2%.

In comitatul Turda-Arieş din 837 aleg. cu 3 v. sunt *26·4* la sută R., din 3108 aleg. cu 2 v. sunt *33·1* la sută R., din 8090 aleg. cu 1 v. sunt *48·2* la sută R., şi din 26·914 analfabeţi sunt *85·1* la sută R. Din totalul voturilor de 19.511 Românii dispun de 45·7 la sută.

Raportul voturilor în comitatele cu populaţiune mai puţină românească este următorul:

In comitatul *Ciuc* din 22·215 voturi sunt româneşti 3·7 la sută şi ungureşti 95·7 la sută.

In *oraşul Cluj* din 17.547 voturi sunt româneşti 3·4 la sută, germani 2·1, maghiare 94·1 la sută.

In oraşul Târgu-Mureşului din 5926 voturi sunt româneşti 2·5 la sută, germane 2·8 la sută şi maghiare 93·5 la sută.

In comitatul *Odorheiu* din 26·078 voturi, româneşti 1·1 la sută, germane 3·1 la sută şi maghiare 95·6 la sută.

STIRILE ZILEI.

—17 Septemvrie v.

La examenul de maturitate supletor, ce s'a ţinut Sâmbătă la gimnaziul gr. or. român din Braşov, s'au prezentat 12 candidaţi, dintre cari 7 corigenţi din câte 1 obiect şi 5, cari au avut să facă examen din toate obiectele. Rezultatul examenului e următorul: 7 candidaţi au fost declaraţi maturi şi anume: George Popovici sen., Petru Pătean, Ioan Petrişor, Nicolae Lazar, Ilie Paştină şi Nicolae Todor; 3 candidaţi au fost avizaţi la examen de corigenţă pe Decemvrie a. c., iar 2 inşi au fost relegaţi la repeţirea examenului întreg peste 1 an.

Starea sănătăţii Regelui Carol. Din Bucureşti se anunţă: Continuă să circule în Capitală diferite ştiri alarmante asupra stărei sănătăţei M. Sale Regelui. Toată lumea doritoare de a vedea desminţându-se aceste zvonuri îngrijitoare, aşteaptă un buletin medical oficial asupra stărei sănătăţii iubitului nostru Suveran. Se afirmă că va fi chemat la Sinaia celebrul Dr. Roux, precum şi o altă celebritate medicală, care a îngrijit acum un an pe M. S. Sultanul. De asemenea se asigură că zilele acestea va avea loc la Sinaia un consult medical cu medicii noştri din Capitală, d-nii D-ri Buicliu, Nanu-Muscel, Theohari şi Stoicescu. Persoanele sosite din Sinaia ne asigură că deşi Suveranul simte de câteva zile dureri, Luni însă a fost mai bine.

Stagiunea Teatrului naţional din Bucureşti se va deschide Joi 25 Septemvri ev. cu »Ultimul Vlăstar«, dramă naţională de d-l I. Pandele licenţiat în litere. Rolul principal în această piesă va fi jucat de maestrul Nottara.

Despre pretinsul atentat săvârşit asupra principelui Ferdinand al României cetim în »Acţiunea Conservatoare«: Cercetând asupra celor publicate de unele ziare despre un pretins atentat de tren, îndreptat în contra A. S. R. Principelui Ferdinand, putem da următoarele detalii.

O persoană, care se afla în trenul cu care venea A. S. Regală din străinătate, acum câteva zile, ne afirmă că pe când Alteţa Sa era în restaurant, un necunoscut a dat cu o piatră în ultimul vagon, într'un compartiment unde se afla o damă singură, iar nu în compartimentul ocupat de Alteţa Sa. Impresia tuturor celor din tren e că acesta e actul unui nebun sau al unui rău făcător, şi că nu s'a urmărit un atentat în contra persoanei A. S. Regale, despre a căruia prezenţă nici nu putea bănui acest atentator.

Suveranii Spaniei au sosit alaltăeri în München, unde au fost primiţi în mod cordial şi cu mare pompă de principele-regent Luitpold. La dineul ce s'a dat în onoarea oaspeţilor regali, sau schimbat toaste amicale, în cari s'au relevat din ambele părţi legăturile strânse de prietinie între cele două case domnitoare.

Camera comercială şi industrială din Braşov va ţine Luni în 5 Octomvrie a. c. la 3 oare p. m. în localul propriu o şedinţă plenară cu următoarea ordine de zi: Comunicate presidiale şi raport despre afaceri. Partea a doua a proiectului de lege electorală. Opiniune asupra proiectului de lege despre repausul duminecal la munca industrială. Raport şi opiniune asupra ţinerei de cursuri de perfecţionare industrială. Opiniune asupra proiectului unui nou regulament pentru exploatarea căilor ferate. Acordarea a două stipendii industriale şi unuia comercial din partea camerei de câte 600 cor. Adresa reuniunilor comerciale locale relativă la plătirea banilor pentru cazul de boală din partea caselor pentru asigurarea lucrătorilor districtuali la mâna funcţionarilor comerciali. Proiectul de budget al Camerei pe 1909. Opiniune asupra cererii comunei Ticuşul săsesc să i-se acorde două târguri anuale. Propunerea sosită spre sprijinire dela camera din Târgu-Mureşului în cestiunea ordonării să se socotească obligatoriu valuta de coroane. Cereri de subvenţiuni. Alegerea conzilierilor industriali municipali.

Cununie. D-şoara Marioara *Felea* şi d-l Miron *Popovici* cand. preot ne anunţă cununia lor ce se va celebra Duminecă în 21 Septemvrie (4 Octomvrie) 1908 la 12 oare în biserica gr. or. din Valea-Brad.

Holera în Petersburg. In ultimele 24 oare s'au constatat 263 nouă îmbolnăviri de holeră. Decese au fost 102. Numărul total al celor bolnavi e de 1846.

O măsură bună. Cetim în »Rom. dela Pind«: Ni-se comunică din Constantinopol, că consiliul de miniştri de acolo a hotărât suprimarea examenului de admitere la universitatea turcă de acolo. Se ştie, că până în prezent, pentru ca cineva să se poată înscrie la această facultate, era nevoie în primul rând să treacă un ezamen de admitere. Din această cauză foarte puţini din absolvenţii liceelor naţionalităţilor din Turcia puteau să pătrundă acolo. In urma nouei dizpoziţiuni toţi absolvenţii liceelor recunoscute de statul otoman, se pot înscrie deadreptul la facultate fără de nici un alt examen, decât prezentând certificatul de absolvire. Avis studenţilor şi absolvenţilor noştri de liceu.

Nou advocat român. Primim spre publicare următorul avis: Am onoare a Vă aduce la cunoştinţă că am deschis cancelarie advocaţială în Blaj (strada Tipografiei, casa Naftali) *Dr. Ludovic Csato* advocat.

Noul patriarch al Sârbilor. Lucian Bogdanovici, nou alesul patriarh al Sârbilor, a sosit la Budapesta. Călătoria patriarhului stă în strânsă legătură cu întronarea lui, care a trebuit să se amâne, din cauza sosirei regelui spaniol la Budapesta. Intronarea ori instalarea patriarhului a fost fixată pe ziua de 3 Octomvrie, dar atunci este împedecat comisarul regal Günther de a merge la Carloveţ.

Inspecţie şcolară. Din Salonic se anunţă, că d-l N. Baţaria, harnicul inspector al şcoalelor române din vilaetul Salonic şi Scapia, s'a dus să inspecteze şcoala din Poroi şi să dea Românilor instrucţiuni cu privire la alegerile electorale, cari vor începe în curând.

Apele Prutului au început să vie mari în judeţul Covurlui şi ameninţă să se reverse. Prefectul judeţului Ilfov a trimis o circulară primarilor comunelor de pe malul Prutului să pună în vedere locuitorilor să-şi adune recolta şi să-şi retragă vitele.

Votul universal în Egipt. Din Alexandria (Egipt) se anunţă, că mai multe manifestaţiuni în favoarea votului universal s'au făcut Duminecă mergând spre palatul Kiedivului. Mulţimea a fost risipită de poliţie.

Aviz. Din cantitatea de lemne folosite la edificarea viaductelor căii ferate locale Făgăraş-Braşov şi rămase (lemn moale, scânduri şi bucăţi tăiate) se vinde în mic şi mare. Cu vânzarea lemnelor este încredinţat la faţa locului funcţionarul aplicat pe teritorul comunei Şinca-nouă.

Varietăţi.

Femenismul a ajuns departe, atât de departe, încât un inginer din *Chicago*, soţul unei *doctorese*, a fost nevoit să îndeplinească slujba de mamă pentru un copil pe care aceasta i-l lăsa acasă în vremea multor consultaţii, pe cari le avea în oraş.

Silit de nevoie, dela o vreme inginerul născoci un aparat electric, care să poată pune în mişcare leagănul şi în acelaş timp făcea să cânte un fonograf cântecul de leagăn cu care copilul fusese deprins.

Dar inginerul nu a fost mulţumit. S'a gândit şi la copiii, cari ar mai putea veni, şi poate la înmulţirea clienţilor soţiei sale, şi-a construit şi un aparat electric, care face să iasă laptele dintr'un biberon, alăptând astfel copilul. Folosinţa acestui aparat însă de bună seamă va fi mai puţin uşoară.

*

Biblia e tradusă până acum în nu mai puţin de 412 limbi, afară de cele europene. Iată cartea cea mai răspândită. In 1880 ea nu era tradusă decât în 238 de limbi.

Totuşi şi azi mai sunt încă destule triburi şi rase, cari nu au tradusă biblia în limba lor. Aşa spre pildă din cele 150 de limbi, cari se vorbesc în Indii, în 92 dintre ele traducerea cărţilor sfinte n'a putut fi făcută. Mai sunt apoi în arhipelagul Malez 100 de limbi, cari aşteaptă traducerea bibliei. Tot astfel se găsesc limbi, cari încă n'au putut cuprinde adevărurile şi frumseţile acestei capodopere a creştinismului in Noua Guinee, în Africa şi America de sud etc.

Adese-ori traducerea bibliei prezintă greutăţi de neînvins. Astfel exploratorii şi misionarii din Africa sunt în neputinţă de a învăţa limba unui trib, care are, pentru un singur cuvânt, după accentuare, până la opt înţelesuri diferite.

Mai răspândită şi mai mult tradusă, însă, e biblia în America de Nord, unde nu e limbă cât de neînsemnată, în care Biblia să nu fi fost până acum tradusă.

Cu toate că trăim în Europa, ne vine totuşi să credem, că guvernanţii noştri nu numai că n'au cetit biblia, ci fac parte dintr'un trib, a cărui mentalitate nu numai că e străină de învăţăturile sfinte, ci e vecinic pornită împotriva a tot ce se ridică în numele acestor învăţături.

M.

ULTIME ŞTIRI.

Budapesta, 30 Sept. Bar. Banffy a declarat unui ziarist, că se va retrage în curând de pe arena politicei.

Budapesta, 30 Sept. Poliţia de aici a dat de urma unui complot anarhist

Viena, 30 Sept. In cercurile politice se svoneşte, că Maj. Sa Monarchul va face cu prilegiul deschiderei delegaţiunilor importante declaraţiuni privitoare la cestiunea balcanică.

Viena, 30 Septemvrie. „Politische Correspondenz“ spune că guvernul austro-ungar a remis ambasadorilor Franţei şi Spaniei răspunsul său la nota franco-spaniolă în chestiunea Marocului, primind toate punctele notei, accentuând însă necesitatea, ca Europa să lucreze solidar în această chestiune.

Bucureşti, 30 Sept. Manevrele regionale ale diferitelor corpuri de armată cari trebuiau să înceapă Luni au fost suspendate până la 21 Septemvrie. Această suspendare era necesară din cauza transportărei trupelor din Moldova pe marginea Prutului ca măsură de pază contra holerei, precum şi din cauza epidemiilor ce bântue în mai multe judeţe din Muntenia.

Diverse.

Câte trenuri vin şi pleacă din gările Parisului. Cunoscuta revistă franceză »L'Illustration« a avut ingenioasa idee ca cu ocazia rescumpărărei de către stat a liniilor ferate franceze care formează reţeaua de apus, să publice o interesantă statistică de toate trenurile cari vin şi pleacă din diferitele gări ale Parisului într'un timp de 24 oare. Numărul lor — un număr la care nimeni nu s'a gândit, desigur — *se ridică la 3946.*

Iată acum cum sunt repartizate. Nordul Franţei este servit de compania liniilor ferate de nord care n'are decât o gară cu 991 de trenuri. Răsăritul Franţei este servit de compania liniilor ferate de est, care are două gări: gara de est cu 374 de trenuri şi gara Vincennes cu 204 trenuri. Sudul Franţei este servit de companiile P. L. M., care are gara Lyon cu 212 trenuri şi compania Orleans care are gara Quai de Orsay cu 249 de trenuri şi gara Luxenburg cu 164 de trenuri. Apusul Franţei este servit de compania de Vest care are gările St. Lazare cu 1173 de trenuri, gara Montparnasse cu 269 de trenuri şi gara Invalizilor cu 310 trenuri. Afară de aceasta pe linia de centură circulă zilnic alte 240 de trenuri.

Din cele două gări ale Bucureştului, în intervalul de 24 ore, vin şi pleacă 59 de trenuri. După cum se vede dar, diferenţa este colosală. — »*V—l.*«

Cărţi noi.

In institutul de arte grafice „*Minerva*“ au apărut următoarele cărţi frumoase:

Titu Maiorescu, „Critice“, Volumul I, preţul 1.50 cor.

C. Sandu-Aldea, „Pescar de Islanda“ preţul 1.50 cor.

Ludovic Dauş, „Iluzii“ roman 1.50 coroane.

Ion Bârseanul: „Dor pustiu“. C. 1·50

N. Dunăreanu. „Răsplată“ (nuvele). Preţul cor. 1.50.

I. L. Caragiale. „Momente, Schiţe, Amintiri“. Preţul cor. 2.—.

Adina Gr. Olănescu. „Cugetări“. Preţul cor. 1·50.

Guy de Maupassant. „O viaţă“ (umilol adevăr) traducere de *Em. Gârleanu.* Preţul cor. 2·—.

Cor. Moldovan. „Cântarea cântărilor“. Preţul cor. 1·—.

Caton Theodorian: „Sângele Solovenilor“. Cor. 1·50.

C. Sandu-Aldea: „Sfaturile unui plugar luminat“, cărticica I-a. 50 bani.

Al. Cazaban: „Chipuri şi suflete“. Cor. 1·50.

Maria Baiulescu. „Extaz“ (poezii). Preţul cor. 1.50.

M. Sadoveanu. „Dureri înăbuşite“ ediţia II. Preţul cor. 2·—.

M. Eminescu: „Poezii postume“, ediţie nouă. Cor. 1·50.

Se pot procura şi prin librăria „Gazetei Transilvaniei“ în Braşov şi a se adauge la fiecare porto 10 bani.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor respons.: Victor Branisce

Cursul la bursa din Viena.

Din 29 Septemvrie n. 1908

Renta ung. de aur 4%.	110 80
Renta de coróne ung. 4%	92 70
Impr. căil. fer. ung. în aur 3½%	82 40
Impr. căil. fer. ung. în argint 4%	92 80
Bonuri rurale croate-slavone	93.50
Impr. ung. cu premii	185 60
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	144 40
Renta de hârtie austr. 4²/₁₀	96 —
Renta de argint austr. 4²/₁₀	95 60
Renta de aur austr. 4%	115 50
Renta de coróne austr. 4%	96 10
Bonuri rurale ungare 3½%	86.60
Losuri din 1860	151 75
Acții de-ale Băncei ung de credit	1754 —
Acții de-ale Băncei austr. de credit	749 50
Acții de-ale Băncei austro-ung.	644 50
Napoleondori.	19.10
Mărci imperiale germane	117 40
London vista	239 35
Paris vista.	95 35
Note italiene.	95 35

Cursul pieței Brașov

Din 30 Septemvre n. 1908

	Cump.		Vênd.
Bancnote rom.	18.94	Vênd:	19.—
Argint român	18.80	"	18.90
Lire turcesci	21 40	"	21.60
Scris. fonc. Albina 5%	100.—	"	101.—
Ruble Rusesci	2 51	"	2.53
Napoleondori.	19.—	"	19.12
Galbeni	11.20	"	11.40
Mărci germane	117.—	"	117.4

Plecarea și sosirea trenurilor de stat reg. ung. în Brașov.

Valabil din 1 Maiu st. n. și până în 1 Oct. st. n. 1908.

Plecarea trenurilor din Brașov.

Dela Brașov la Budapesta:

I. Trenul mixt la óra 5·46 min. dimin.
II. Tr. accel. (peste Clușiu) la ó. 2·45 m. p. m.
III. Trenul de pers. la óra 7·30 min. séra.
IV. Tr. accel. p. Arad la órele 10·26 m. séra.

Dela Brașov la Bucurescĭ:

I. Trenul de persóne la óra 3·20 m. dim.
II. Trenul mixt la órele 12·00 m. p. m.
III. Trenul accel. la óra 2·19 min. p. m. (ce vine pe la Clușiu).
IV. Tren mixt la órele 7·47 séra.*
*) (care circulă numai la Predeal).

Dela Brașov la Kezdi-Oșorheiu Bereczk și Ciuc-Ghimes:

I. Trenul de pers. la óra 5.15 min. dim.*
II. Trenul mixt la óra 8·41 min. a. m.*
III. Trenul de per. la óra 3·05 m. p. m. (are legătură cu Ciuc-Szereda).
IV. Tren de pers. la órele 7·00 m. séra.*
(* au legătură numai la Szepszi-Szt.-György).

Dela Brașov la Zĕrnescĭ (gara Bartolomeiu)

I. Trenul mixt la óra 8·40 min a. m.
II. Trenul mixt la óra 4·16 min. p. m.
III. Tren mixt la óra 9·46 séra.

Sosirea trenurilor în Brașov:

Dela Budapesta la Brașov:

I. Tren acc. p. Arad la órele 4·52 m. dim.
II. Trenul de persóne la óra 7·12 dim.
III. Tr. accel. peste Clușiu la ó. 2·09 m. p. m.
IV. Trenul mixt la óra 8·50 min. séra.

Dela Bucurescĭ la Brașov:

I. Tren. de pers. la óra 7·28 min. dimin. (numai dela Predeal).
II. Trenul accel. la óra 2.18 min. p. m. (Are legătură cu Sibiiu și Cluj).
III. Trenul pers., la óra 4·55 m. p. m.
IV. Trenul mixt. la óra 9·18 min. séra.

Dela Bereczk-Kezdi-Oșorheiu și Ciuc-Ghimes la Brașov:

I. Trenul de persóne la óra 8.16 m. dim.* (are legătură cu Ciuc-Sereda)
II. Trenul de pers. la óra 1·59 m. p. m.*
III. Trenul mixt, la óra 6·33 m. séra.*)
IV. Tren mixt, la órele 10·08 m. séra.
(* au legătură cu Ciuc-Gyimes).

Dela Zĕrnescĭ la Brașov (gar. Bartolomeiu.)

I. Trenul mixt la óra 7·12 min. dim.
II. Trenul mixt la óra 1·39 min. p. m.
III. Tren mixt la óra 7·07 séra.

Notă. Începând cu 1 Iunie întră în circulațiune trenul direct Arad-Budapesta și trenul accelerat de dimineață Brașov-Budapesta.